

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Władza Rodzicielska – Opieka I Prawo Do Kontaktów Z Dzieckiem](#) > [Słowacja](#)

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Zgodnie ze słowacką ustawą o rodzinie (ustawa nr 36/2005 o rodzinie oraz zmieniająca niektóre ustawy – Zákon o rodines a o zmene a doplnení niektorých zákonov) i orzecznictwem władza rodzicielska (tj. prawa i obowiązki rodzicielskie – piecza) obejmuje w szczególności opiekę nad dzieckiem, obowiązek alimentacyjny, reprezentowanie dziecka i zarządzanie jego majątkiem.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Oboje rodzice wspólnie wykonują prawa i obowiązki rodzicielskie względem dziecka niezależnie od tego, czy dziecko jest dzieckiem zrodzonym z małżeństwa czy dzieckiem pozamałżeńskim, ani od tego, czy rodzice mieszkają razem czy osobno (czy są małżeństwem, w separacji czy też po rozwodzie).

Sąd może pozbawić rodziców ich praw i obowiązków rodzicielskich (lub może je ograniczyć) w poważnych okolicznościach wskazanych w § 38 ust. 4 ustawy o rodzinie.

Sąd może również przyznać prawa rodzicielskie małoletniemu rodzicowi, który ukończył 16. rok życia, oraz nałożyć na niego obowiązki rodzicielskie w zakresie opieki osobistej (*osobná starostlivosť*) nad małoletnim dzieckiem w okolicznościach określonych w § 29 ustawy o rodzinie.

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Tak. Jeżeli żadne z rodziców małoletniego dziecka nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, wykonywanie przez rodziców praw i obowiązków zawieszono albo rodzice zostali pozbawieni praw i obowiązków rodzicielskich lub nie żyją, sąd ustanawia opiekuna odpowiedzialnego za wychowanie małoletniego dziecka, reprezentowanie go i sprawowanie zarządu nad jego majątkiem.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

Sąd musi orzec o podziale i wykonywaniu praw i obowiązków rodzicielskich (nawet jeżeli oboje rodzice kontynuują ich wspólne wykonywanie) lub może zatwierdzić zawartą przez nich umowę.

Zgodnie z § 36 ust. 1 ustawy o rodzinie „[r]odzice małoletniego dziecka mieszkający osobno mogą w każdej chwili zawrzeć porozumienie dotyczące wykonywania praw i obowiązków rodzicielskich. Jeżeli rodzice nie zawrą porozumienia, sąd może z urzędu określić, w jaki sposób ich prawa i obowiązki mają być wykonywane; w szczególności sąd postanawia, któremu z rodziców przyznaje się prawo do opieki osobistej nad małoletnim dzieckiem. Przepisy § 24, 25 i 26 stosuje się odpowiednio”.

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Porozumienia zawarte między rodzicami w sprawie praw i obowiązków rodzicielskich wymagają zatwierdzenia przez sąd.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Pozasądowe rozstrzygnięcie sporów jest możliwe na drodze pozasądowej (w postępowaniu mediacyjnym) zgodnie z ustawą nr 420/2004 o mediacji. Ustawa ta ma również zastosowanie do sporów na gruncie prawa rodzinnego. Mediacja jest postępowaniem pozasądowym, w toku którego zainteresowane strony korzystają z pomocy mediatora w celu rozstrzygnięcia sporu wynikającego z łączącego je stosunku umownego lub innego stosunku prawnego. Porozumienie zawarte w następstwie mediacji musi zostać sporządzone na piśmie i jest wiążące dla stron postępowania.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Sąd może co do zasady wydać dowolne orzeczenie z wyjątkiem przyznania prawa do wyłącznej opieki jednemu z rodziców. Jedno z rodziców może uzyskać prawo do wyłącznej opieki nad dzieckiem wyłącznie w przypadku, gdy drugie z rodziców pozbawiono praw i obowiązków rodzicielskich. W praktyce jednak sąd postanawia o tym, które z rodziców ma sprawować opiekę osobistą nad dzieckiem, kto ma reprezentować dziecko i kto ma sprawować zarząd nad jego majątkiem. Sąd określa również, w jaki sposób rodzic, któremu nie przyznano opieki osobistej nad dzieckiem, ma łączyć na utrzymanie dziecka, lub zatwierdza zawartą między rodzicami umowę w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

W słowackim prawie rodzinnym nie ma dokładnego odpowiednika terminu „władza rodzicielska”. Stosuje się natomiast termin „prawa i obowiązki rodzicielskie”. Te prawa i obowiązki są zawsze wykonywane wspólnie przez oboje rodziców, co oznacza, że nie przewidziano możliwości sprawowania „wyłącznej opieki”, chyba że drugie z rodziców nie żyje, nie ma zdolności do czynności prawnych lub zostało pozbawione praw i obowiązków rodzicielskich. Należy dokonać rozróżnienia między terminem „prawa i obowiązki rodzicielskie” a terminem „opieka osobista”. Jeżeli jedno z rodziców sprawuje opiekę osobistą nad dzieckiem, rodzic ten może podejmować decyzje dotyczące wszelkich zwykłych spraw życia codziennego dziecka bez zgody drugiego z rodziców; jednak wszystkie ważne kwestie związane z wykonywaniem praw i obowiązków rodzicielskich (sprawowanie zarządu nad majątkiem dziecka, przeprowadzka z dzieckiem za granicę, obywatelstwo, udzielenie zgody na zabieg medyczny, przygotowanie do przyszłego zawodu) wymagają zgody drugiego z rodziców. Jeżeli rodzice nie są w stanie uzgodnić decyzji, sąd rozstrzyga spór na wniosek jednego z rodziców.

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej

opieki nad dzieckiem?

Sąd może przyznać naprzemienną opiekę osobistą (tj. wspólną opiekę) rodzicom, jeżeli oboje są w stanie wychowywać dziecko i jeżeli są zainteresowani sprawowaniem osobistej opieki nad dzieckiem, a także jeżeli takiego ustalenia wymaga dobro dziecka i zapewni to lepsze zaspokojenie jego potrzeb. Jeżeli przynajmniej jedno z rodziców zgadza się na wspólną opiekę nad dzieckiem, sąd ma obowiązek sprawdzić, czy wspólna opieka nad dzieckiem służy dobru dziecka.

Zob. wszystkie poprzednie odpowiedzi, w szczególności odpowiedź na pytanie 8.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Sąd rejonowy lub miejski, w którego okręgu zamieszkuje małoletnie dziecko, jest właściwy do rozstrzygania spraw dotyczących praw i obowiązków rodzicielskich. Ponieważ postępowanie to sąd może wszcząć z urzędu, nie ma potrzeby dochowywania jakichkolwiek formalności i załączania do wniosku jakichkolwiek dokumentów. Rodzaj dokumentów, jakie należy przedłożyć, zależy od treści wniosku. Zazwyczaj wymaga się złożenia aktu urodzenia dziecka.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

Sprawy są rozpatrywane w procedurze uproszczonej, która toczy się szybciej i jest mniej sformalizowana. Istnieje możliwość zarządzenia środka tymczasowego w trybie nagłym.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Wszystkie postępowania dotyczące ustalenia trybu wykonywania praw i obowiązków rodzicielskich są bezpłatne. System pomocy prawnej w Słowacji obejmuje obecnie jedynie zwolnienie z opłat sądowych i nieodpłatne ustanowienie pełnomocnika. Bardzo niewiele osób decyduje się na reprezentację przez profesjonalnego pełnomocnika z uwagi na nieprocesowy charakter postępowania w sprawie praw i obowiązków rodzicielskich. Jeżeli spełniono jednak warunki prawne zwolnienia z opłat sądowych, sąd może wedle własnego uznania nieodpłatnie ustanowić pełnomocnika, w tym adwokata, gdy uważa, że reprezentacja procesowa jest niezbędną do celów ochrony interesów strony.

Sąd kieruje wszystkie strony wnioskujące o ustanowienie pełnomocnika i spełniające warunki zwolnienia z opłat sądowych do Ośrodka Pomocy Prawnej (Centrum právnej pomoci). Sąd poucza strony o takiej możliwości. Sąd może zwolnić stronę z zapłaty całości lub części opłat sądowych, jeżeli uzasadnia to sytuacja strony oraz jeżeli wniosek mający na celu wykonanie lub obronę prawa strony nie jest oczywiście bezzasadny lub skazany na niepowodzenie. Jeżeli sąd nie postanowi inaczej, zwolnienie dotyczy całości postępowania i działa z mocą wsteczną. Wszelkie opłaty uiszczone przed wydaniem postanowienia o zwolnieniu nie zostaną jednak zwrócone.

System pomocy prawnej oraz zakres takiej pomocy reguluje ustawa nr 327/2005 o pomocy prawnej na rzecz osób potrzebujących pomocy materialnej. W ustawie tej ustanowiono również Ośrodek Pomocy Prawnej zapewniający pomoc osobom fizycznym, które z powodu braku środków finansowych nie mogą skorzystać z usług prawnych w celu wykonywania i ochrony swoich praw.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Tak, można odwołać się od orzeczenia dotyczącego praw i obowiązków rodzicielskich.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do

sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

W zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małoletnich właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małoletniego, jakie zostało ustalone w porozumieniu zawartym między rodzicami lub w inny sposób przewidziany w przepisach prawa. Tryb wykonania orzeczenia reguluje ustawa nr 161/2015 – kodeks postępowania cywilnego nieprocesowego. Szczegółowe zasady dotyczące wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małoletnich zostały określone w dekreście Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Słowackiej nr 207/2016, który ma również zastosowanie do orzeczeń sądów zagranicznych.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Orzeczenia sądowe dotyczące praw i obowiązków rodzicielskich wydane przez sąd w innym państwie członkowskim są uznawane i wykonywane w Republice Słowackiej bez przeprowadzania specjalnego postępowania, tj. bez potrzeby orzekania o tym, że dane orzeczenie podlega wykonaniu – art. 21 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej („rozporządzenie Bruksela II bis”) lub art. 30 rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę („rozporządzenie Bruksela II ter”).

Zainteresowana osoba może jednak wnioskować o stwierdzenie wykonalności orzeczenia dotyczącego praw i obowiązków rodzicielskich wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim (na podstawie rozporządzenia Bruksela II bis) lub o wydanie orzeczenia stwierdzającego brak przesłanek odmowy uznania (na podstawie rozporządzenia Bruksela II ter).

Wnioski składa się do sądu rejonowego lub miejskiego, w którego okręgu zamieszkuje dziecko lub – jeżeli dziecko nie zamieszkuje w Republice Słowackiej – do sądu, w którego okręgu dziecko obecnie przebywa. Jeżeli nie ma takiego sądu, sądem właściwym jest Sąd Miejski Bratysława II.

16 Do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby zaskarżyć postanowienie o uznaniu i wykonaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaki rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Sądem właściwym do rozpoznawania *wniosków o uznanie, wniosków o odmowę uznania*) oraz *wniosków o orzeczenie stwierdzające brak przesłanek odmowy uznania* orzeczenia dotyczącego praw i obowiązków rodzicielskich jest sąd rejonowy lub miejski właściwy dla miejsca zamieszkania dziecka, a jeżeli dziecko nie zamieszkuje w Republice Słowackiej – sąd, w którego okręgu dziecko obecnie przebywa. Jeżeli nie ma takiego sądu, sądem właściwym jest Sąd Miejski Bratysława II.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Jeżeli dziecko nie zamieszkuje w Republice Słowackiej, ale ma tam miejsce zwykłego pobytu, lub jeżeli rodzice nie zamieszkują w Republice Słowackiej bądź są obywatelami innych państw, przepisy prawa słowackiego mają zastosowanie zgodnie z Konwencją o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w

zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci (nr 344/2002) (rozdział III Konwencji).

Oprócz konwencji haskiej z 1996 r. Republika Słowacka jest stroną wielu umów dwustronnych zawierających postanowienia dotyczące prawa właściwego, które są nadrzędne wobec przepisów ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym i międzynarodowym prawie procesowym w sprawach dotyczących praw i obowiązków rodzicielskich. Do przedmiotowych umów zaliczają się:

- w przypadku Bułgarii: Umowa między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Ludową Republiką Bułgarii o pomocy prawnej i stosunkach w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (Sofia, dnia 25 listopada 1976 r., dekret nr 3/1978);
- w przypadku Chorwacji, Słowenii: Umowa między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Socjalistyczną Federacyjną Republiką Jugosławii o stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (Belgrad, dnia 20 stycznia 1964 r., dekret nr 207/1964);
- w przypadku Węgier: Umowa między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Węgierską Republiką Ludową o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (Bratysława, dnia 28 marca 1989 r., dekret nr 63/1990);
- w przypadku Polski: Umowa między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Polską Rzeczpospolitą Ludową o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych (Warszawa, dnia 21 grudnia 1987 r., dekret nr 42/1989);
- w przypadku Rumunii: Umowa między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Rumuńską Republiką Ludową o pomocy prawnej w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (Praga, dnia 25 października 1958 r., dekret nr 31/1959).

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

■ Ostatnia aktualizacja: 27/01/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.